

ВПЛИВ ЗАСОБІВ ПРИКЛАДНИХ ВИДІВ ГІМНАСТИКИ НА ПІЗНАВАЛЬНУ ДІЯЛЬНІСТЬ СТУДЕНТІВ

О.І. Сорока², В.А. Сорока¹

Дніпропетровський державний інститут фізичної культури і спорту,
soroka.elena63@list.ru, vova.lenin58@mail.ru

Постановка проблеми. Викладання курсу «Теорія і методика гімнастики» виступає, з одного боку, як фізкультурно–спортивна діяльність, з другого – як навчальна дисципліна, що орієнтована на виконання спеціального заказу: підготовку всебічно розвиненої гармонійної особистості фахівця, який має високий рівень здоров'я, необхідну фізкультурну освіту та фізичну підготовленість з тим, щоб відповідати вимогам освітньо–кваліфікаційної характеристики [1, 2, 5]. При навчанні студентів до проведення уроку з фізичної культури чи найважливішою задачею є оволодіння великою кількістю засобів, якими багата гімнастика [6].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Під час підготовки фахівців з фізичної культури слід враховувати, що у сучасній школі навчальний процес збільшує розумове навантаження на організм учнів, які весь навчальний час ($\approx 90\%$) проводять сидячи. У зв'язку з цим у школярів виникають хвороби, які спричинені малорухливістю протягом всього дня [4]. Зміст занять з фізичної культури, в значній мірі, визначається станом здоров'я учнів, матеріально–технічним забезпеченням.

Засоби гімнастики мають велику перевагу щодо їх використання в умовах загальноосвітньої школи. Значну групу засобів складають прикладні вправи. До прикладних вправ відносяться ходьба і біг, рівновага, лазіння і перелазіння, кидання і ловля предметів, піднімання і переноска вантажів, переповзання, додання смуги перешкод. Крім своєї безпосередньої прикладності в різних галузях фізичної діяльності людини, вказані вправи мають велике значення у вихованні та удосконаленні фізичних якостей [4, 6].

Завдяки відносно простій руховій структурі прикладні вправи доступні любому контингенту людей, що займаються. Велика кількість цих вправ є гарним коригуючим засобом під час виправлення цілого ряду фізичних недоліків, тому не випадково в програмі фізичного виховання школярів і молоді, що вчиться, прикладні вправи займають значне місце.

Перевага прикладних вправ полягає також в тому, що їх можна виконувати в умовах природної місцевості, з використанням різних предметів і простих приладів; обладнання місць занять нескладне і недороге. Прикладні вправи можуть входити до складу всіх частин занять, як учбово–тренувального процесу спортсменів, так і на уроках з учнями різного шкільного віку [1, 3].

Оволодіння навиками застосування прикладних вправ відбувається на практичних заняттях. Ефективність практичних занять залежить від послідовності формування педагогічних вмінь та навичок від прийомів, які використовуються під час організації та проведення частин і уроку в цілому, засвоєння окремих модулів навчальної програми:

- знання техніки виконання прикладних вправ, вміння вимагати їх виконання;
- вміння використовувати комбіновані прикладні вправи, організувати проведення додання смуги перешкод,
- володіння прийомами допомоги та страховки при виконанні вправ;
- вміння організувати та проводити комплекси загальної фізичної підготовки (ЗФП) з використанням прикладних вправ методом колового тренування, рухливих ігор та естафет.

Таким чином, на сучасному етапі актуальним є перехід до більш прогресивної форми навчання студентів до проведення занять з гімнастики.

Мета роботи – провести порівняльний аналіз проведення уроку з фізичної культури різного типу з використанням прикладних вправ.

Організація. Дослідження проводились у 2013 – 2014 навчальному році на заняттях з гімнастики зі студентами другого та третього курсів.

Контрольну групу склали студенти, факультету «олімпійський та професійний спорт» (ОПС – n=60), експериментальну – студенти факультету «фізичне виховання» (ФВ – n=70). Викладачами і студентами, вільними від практичних занять фіксувалась діяльність студентів протягом всього періоду досліджень. Заняття в контрольній групі проводились за програмою курсу «Теорія і методика гімнастики» без урахування особливостей викладання уроку фізкультури в ЗОШ. В експериментальній групі моделювалось заняття для середньокласників на якому, крім вправ ЗРВ, стройових, на приладах, акробатичних і опорних стрибків, які, в данному випадку, враховувались як *основні завдання* (О.з.), використовувалась велика кількість прикладних гімнастичних вправ, які враховувались як *допоміжні завдання* (Д.з.). З засобів допоміжних завдань складалися також рухові ігри та естафети.

Протягом всього заняття, в кожній його частині, фіксувалась активність студентів по напрямках: практична діяльність – з допомогою викладача, учбова практика – без методичної підтримки викладача.

Результати досліджень. Аналіз співвідношень діяльності студентів під час проведення уроку з використанням прикладних вправ та без їх використання проводився за напрямками: методика організації, практична діяльність, учбова практика.

Реальні показники діяльності (табл.1) дають підставу стверджувати, що використання прикладних вправ дає змогу: по–перше – збільшувати кількість відділень на уроці (К.гр. – 3–4, Е.гр. – 8–12); по друге – збільшувати моторну щільність занять (К.гр. – Тмот.= 62%, Е.гр.. – Тмот.= 89%).

Таблиця – Порівняльний аналіз діяльності студентів в модельному занятті

№ п/п	Показники учбово-пізнавальної діяльності студентів	Групи	Урок і його частини				Р*
			Підгото вча	Онов- на	Зключ -на	Урок в цілому	
I	МЕТОДИКА ОРГАНІЗАЦІЇ						
	1. Кількість відділень	К.гр.	1	3–4	1	3–4	<0.05
		Е.гр.	2	6–8	2–4	8–12	
	2. Кількість студентів у відділенні	К.гр.	15–18	6–8	15–18	6–18	<0.05
		Е.гр.	9–12	3–4	8–9	3–9	
	3. Кількість студентів у якості ведучого.	К.гр.	2–3	4–6	1–2	1–6	<0.05
Е.гр.		4–6	12–16	2–3	2–16		
II	ПОКАЗНИКИ ПРАКТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ						
	4. Щільність заняття: Тзаг. / Тмот.**	К.гр.	99/94	96/64	99/52	97/62	<0.05
		Е.гр.	99/95	98/90	99/80	99/89	
	5. Кількість виконаних вправ: О.з. + Д.з.***	К.гр.	88,9	169,2	42,6	300,7	<0.05
		Е.гр.	89,0	420,5	68,4	577,9	
	6. Кількість студентів, які прагнуть виконати роботу (%)	К.гр.	86,4	62,4	78,2	30,6	<0.05
		Е.гр.	92,4	86,5	90,8	84,8	
7. Кількість студентів, які виконують роботу примусово (%)	К.гр.	20,8	46,4	32,0	30,5	<0.05	
	Е.гр.	8,4	15,2	6,8	10,6		
III	ПОКАЗНИКИ УЧБОВОЇ ПРАКТИКИ СТУДЕНТІВ						
	8. Загальна кількість виконаних завдань	К.гр.	2–3	3–4	–	10–16	<0.05
		Е.гр.	4–6	6–8	–	22–30	
	9. Кількість завдань, виконаних одним студентом	К.гр.	1–2	4–6	1–2	6–10	<0.05
		Е.гр.	2–4	8–12	4	14–20	
	10. Загальний час, витрачений на виконання завдань одним студентом (хв.)	К.гр.	–	–	–	5–7	<0.05
Е.гр.		–	–	–	12–18		

Примітка. *Р – визначається за показниками уроку в цілому.

**Тзаг. – загальна щільність, Тмот. – моторна щільність заняття.

***О.з. – основне завдання, Д.з. – допоміжне завдання.

За рахунок використання допоміжних завдань з'явилась змога проводити заняття з більшою кількістю відділень і меншою кількістю студентів в кожному (К.гр. – 6–24, Е.гр. – 3–9), більшій кількості студентів виступати у якості ведучого (К.гр. – 1–6, Е.гр. – 2–16).

За рахунок введення допоміжних завдань значно збільшилась їх загальна кількість на уроці (К.гр. – 300,7, Е.гр. – 577,9), що в перерахунку на робочий час складає – К.гр.= 3,34 вправи/хв., Е.гр. = 6,42 вправи/хв., збільшилась активність студентів (К.гр. – 30,6, Е.гр. – 84,8), зменшилась кількість студентів, що виконують роботу примусово (К.гр. – 30,5, Е.гр. – 10,6).

Значні зміни спостерігаються під час проведення учбової практики, коли студенти виконують завдання викладача без його допомоги: загальна кількість виконаних завдань – К.гр.= 10–16, Е.гр.=22–30; кількість завдань виконаних одним студентом – К.гр. = 6–10, Е.гр. = 14–20; загальний час, витрачений на виконання завдань одним студентом – К.гр. = 5–7 хв., Е.гр. = 12–18 хв..

Висновки

Проведеними дослідженнями встановлена ефективність методу організації занять з максимальним використанням прикладних вправ. Конкретна постановка проблеми перед студентами значно підвищує їх прагнення до практичної діяльності, до їх самостійного виконання завдань і має певні переваги:

1. Підвищується пізнавальний інтерес студентів, який, насамперед впливає на відвідування і активність студентів на заняттях;
2. Підвищується вдвічі кількість і якість роботи, виконаної студентами;
3. Значно збільшується кількість часу, що використовує студент на самостійне виконання завдань.

Подальші дослідження будуть спрямовані на втілення експериментальної методики проведення занять на початку навчального курсу «ТМ Гімнастики».

Література

1. Бабушкин Г.Д., Двоеглазов А.Н. Управление формированием профессиональных умений у студентов физического вуза в условиях спортивно-педагогической деятельности // Теория и практика физической культуры. – 1994. – №3–4. – С. 11–13.

2. Базильчук В.Б. Організаційні засади активізації спортивно-оздоровчої діяльності студентів в умовах вищого навчального закладу: Автореф. дис. канд. наук з фіз. виховання: 24.00.02 – Львів, держ. ін-т фіз. культури. – Л., 2004. – 22 с. – укр.

3. Герман Н., Туманов Н.Д. Адаптація форм самостійної роботи студентів до сучасних технологій навчання // Вища школа. – 2002. – №4–5. – С.53–61.

4. Діхтяренко З. Формування наполегливості молодших школярів засобами рухливих ігор (духовно-моральна цінність українського народу) у позакласній роботі. // Спортивний вісник Придніпров'я. №6/2004, 14с.

5. Савченко В.Г., Пікус І.Є. Професійна психологічна підготовка, як засіб реалізації розвиваючої функції вищої фізкультурної освіти. Спортивний вісник Придніпров'я. 2001, С.3.

6. Робоча програма для студентів спеціальності 7.01.02.01. Гімнастика 2004.